

льницькими способами впливу: не нав'язувати свою думку у міжособистісному спілкуванні з учнями, а виявляти незгоду, використовуючи звороти „Мені здається...”, „Мені близька інша думка...”, „Якщо я не помиляюся...” тощо. Повагу й підтримку гідності дитини виявить прохання замість наказу, чітка організація діяльності замість дисциплінування, підбадьорювання замість приниження, компроміс замість конфронтації. Це сприятиме розв'язанню складних педагогічних ситуацій без використання відкритих і прихованих форм примусу.

„Виховання в душі толерантності ... повинне розвивати в молоді здатність до незалежного мислення, критичної оцінки та формувати високі моральні критерії” [1, с.177, 179].

Література

1. Декларація принципів толерантності. – Ст. 1,4 // Педагогіка толерантності. – 1999.- №3/4. – С.177-179.
2. Орлов Ю.М. Проблемы педагогики ненасилия //Педагогіка. – 1993. – №4.- С.121-126.
3. Рыданова И.И. Основы педагогики общения. – М.: Беларуская навука, 1998. – С. с. 78-81.
4. Н.М.Тарасевич. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях: Спецкурс. Тексти лекцій . – С. 6-19.

НАУКОВІ НАПРЯМКИ БІОЕТИКИ

Магда В.І., Мельник В.Т.

Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка

Біоетичний рух дедалі все більше поширюється серед науковців, лікарів та громадськості. Світова наукова спільнота та міжнародні організації, такі як ЮНЕСКО, ВООЗ, ЮНЕП, Рада Європи надають великого значення цій проблемі. Основною причиною є непередбаченість наслідків застосування багатьох новітніх біотехнологій, таких як клонування, використання стовбурових клітин, генна інженерія та інші.

Бурхливий розвиток біотехнологій на тлі світової екологічної кризи зумовлює необхідність постійного пошуку нових підходів до оцінки цих процесів. Беззастережне застосування сучасних досягнень біологічної науки може призвести до небажаних наслідків навіть тоді, коли вони використовуються з найкращими намірами. Нині ведуться активні дискусії щодо використання стовбурових клітин, допоміжних репродуктивних технологій, генетично модифікованих організмів. Одне з завдань біоетики – передбачення та запобігання небажаним наслідкам, пов'язаним із реалізацією наукових розробок. Усі вчені повинні усвідомити, що справжній прогрес без високої моралі неможливий. Для вирішення цих важливих питань при Президії НАН України у 1998 р. було створено Комітет з біоетики [2].

Біоетика має такі основні напрямки, до яких відносяться повага до

життя, покликання визначити ті межі, які не повинні переходити ані лікарі, ані науковці у ставленні до людей і тварин. З метою активного впровадження біоетичних принципів у роботу наукових установ при Президії АМН створена Комісія з біоетики.

З моральної точки зору не завжди легко поєднати захист прав людини та суспільства в цілому. Наприклад, Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині» передбачає максимальний захист прав донорів, але він не лише рятував життя сотням і тисячам пацієнтів, а й став на заваді трасплантації і практично зробив неможливим надання донорської допомоги [1].

Значна кількість невіршених питань пов'язана із застосуванням стовбурових клітин. У деяких країнах під етичні, а інколи й законодавчі заборони потрапляє можливість отримання стовбурових клітин з абортивного матеріалу. Тому виникає потреба у проведенні додаткових досліджень та розробці нових технологій.

Основними завданнями біоетики є ініціювання вчення про шляхи виживання, зміна існуючих поглядів, підвищення ролі і значення інтеграції, міждисциплінарного підходу в науці і практиці, протистояння лже- і паранаукам. Рівень біоетики в країні віддзеркалює рівень моральності в суспільстві [3].

Комітети чи комісії з біоетики активно працюють при НАН і АМН України, вищих медичних навчальних закладах, інститутах АМН, інших установах медико-біологічного профілю різної підпорядкованості. На локальному рівні створено близько 70 комітетів і комісій. Особливо активно вони діють у Криму, Одесі, Харкові. Основне їх завдання – впроваджувати етичні принципи в усі сфери діяльності своїх установ, вони повинні здійснювати біоетичну експертизу проєктів, широко інформувати про свою роботу громадськість. Особливо актуальними на сьогодні є розробка і впровадження системи акредитації цих структур, створення єдиного інформаційного центру [1].

Біоетика поступово входить в життя наукових лабораторій і інститутів, їй стали приділяти більше уваги у вузах. Біоетична експертиза наукових проєктів стала звичайною практикою. Клінічні дослідження нових ліків проводяться з дотриманням принципу попередньої інформованої згоди.

Наукова етика, що є частиною загальнолюдської, має певні особливості. Основними засадами наукової етики є істина, а не компроміс в її досягненні, академічні свободи та відповідальність кожного вченого за те, що відбувається у науковій спільноті. До основних свобод належать: вільний вибір програми дослідження, право вченого отримати оцінку власної праці за світовими критеріями, звернув увагу на те, що в науковому середовищі все частішими стають випадки нехтування нормами наукової етики, недобросовісного ставлення до наукового пошуку та дещо легковажного розуміння таких проблем, як відповідальність вченого за достовірність наукового знання, підтвердження авторства конкретного дослідника. Внаслідок цього зменшується ефективність роботи, розквітає лженаука,

підривається авторитет науки та вчених у суспільстві [3].

Сьогодні, коли Україна стала членом Ради Європи, коли робляться рішучі кроки на шляху до інтеграції з європейською спільнотою, відкласти на майбутнє впровадження сучасних біоетичних принципів у дослідницьку та лікарську практику неможливо, насамперед тому, що це є однією з найважливіших ознак цивілізованості будь-якої країни. До того ж, країни – виробники лікарських засобів, медичних приладів, апаратів мають керуватися єдиними з країнами-імпортерами уніфікованими критеріями біоетичної експертизи. Тут не повинно бути подвійного стандарту, що, на превеликий жаль, нині інколи трапляється [1].

Успіх цієї важливої справи, без якої неможливо розбудувати цивілізоване суспільство, залежатиме від ініціативи зацікавлених у ній людей. А зацікавленими мають бути всі – науковці, лікарі, діячі сфери охорони здоров'я, керівники наукових установ, зрештою, пацієнти – як хворі, так і здорові люди. Тому що біологічна етика – то справді найважливіший заклик XXI сторіччя, звернений до нового суспільства.

Література

1. Кундієв Ю.І. Біоетика – веління часу // Вісник НАН України. – 2001. – № 11. – С. 11-16.
2. Кундієв Ю.І. Біоетика – ознака цивілізованості // Науковий світ. – 2002. – № 7. – С. 26-27.
3. Полякова Д. Біоетика в Україні: стан та перспективи // Еженедельник Аптека. – 2004. – № 41 (462)

БІОЕТИКА І СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Малаканова Л.В.

Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка

Природно, що протягом життя людина формує свою особистість. На початку третього тисячоліття вчені-дослідники зафіксували формування нового типу особистості молодій людині – «Актор». Ці молоді люди розумні, добре знають психологію, потреби інших людей і, потрапляючи в різноманітні життєві ситуації, одягають маски, відповідно до потреб і очікувань оточуючих. Ці молоді люди прагматики, вони роблять лише те, що приносить, на їхню думку, їм користь. Зовнішньо складається враження, що вони успішні люди, бо вони комфортно себе почувають, їх добре скрізь приймають, вони не вступають у конфлікти і часто бувають душею компанії.

Але що ж відбувається насправді? Насправді ці люди живуть у конформному егоцентричному життєвому світі, а це дисгармонія життєвого світу. У них виробляється егоцентрична або конформна життєва позиція. Їх поведінка пристосовницька, подібна до хамелеона, дуже часто такі молоді люди лицеміри, їх можна сміливо назвати безхребетними, бо вони не мають розвиненої самосвідомості і власних ціннісних орієнтацій. Вони